

Маријан Машо Миљић, ЦРНОГОРЦИ У ПЕРОЈУ 1657-2007, Центар
за исељенике Црне Горе, Подгорица 2007, 995 стр.

Књига која заврјеђује пажњу јавности појавила се захваљујући Центру за исељенике Црне Горе и приређивачу Маријану Машу Миљићу. Она је таква каква је, свеобухватна и значајки осмишљена.

Сам приређивач у предговору каже да је књига *Црногорци у Пероју 1657-2007* нарочито припремљен спомен – зборник већ публикованих научних радова, историјских извора и других текстова о овом мјесту и његовим црногорским исељеницима. Књига је, дакле, синтеза досадашњих сазнања о Пероју и Перојцима. У њој је садржан највећи дио онога што је о њима у науци већ казано и објављено, изучимајући текстове на италијанском језику. Овај избор који је извршио приређивач није било какав механички или споменичарски зборник радова, већ пажљиво припремљено научно-стручно дјело, одговорно конципирано и тематски структурирано. У књизи се налазе сви релевантни одговори на питања разлога некадашњег црногорског исељавања, историјског трајања Перојаца, услова њиховог етничког очувања, народног стваралаштва које они баштине, духовног живота у Пероју, фолклора итд.

С обзиром на то да се књига појавила у част јубилеја 350 година жи-

вота Црногораца у Пероју она треба да буде подстицајна и примјер за цјелокупну црногорску дијаспору, која треба да се повезује значајним датумима и јача везе са матицом.

Текстови и други прилози који су уврштени у ову књигу различитог су карактера и вриједности. Неки су драгоцјени због времена у коме су настали и због своје документарности а други су резултат озбиљног научно-истраживачког рада, и прошли су сву научну критику. Књига *Црногорци у Пероју 1657-2007* саздана је у 14 поглавља: 1. Перојска повеља (ћирилица, латиница, и италијански препис), 2. "Између историје и предања", занимљивом наслову у којем су садржани радови историографског карактера, док 3. поглавље обухвата текстове етнографског карактера; у 4. дијелу књиге сложено је народно изворно стваралаштво Црногораца у Пероју (приче, пјесме, мелодије и остало); 5. поглавље садржи текстове који се односе на школу и образовање у Пероју. Перојском говору посвећено је 6. поглавље књиге у коме се, као посебан прилог, налази *Рјечник перојског говора* који је сачинио Јосип Рибарић. У 7. дијелу књиге говори се о духовном животу Перојских Црногораца, цркви и свештенству. У 8. сегменту

ове структуре дате су три популарно-научне приче, сложене у три *повјеснице* – мале историје, као покушаји синтезе укупне перојске прошлости и друштвеног живота Црногораца у Истри за три и по вијека. То су радови Франа Барбалића, Мирка Барјактаревића и Ђура Батрићевића. 9. поглавље приређивач је насловио »Шум времена«, а ради се о текстовима о Пероју кроз вријеме, углавном о путописима. Десети дио књиге обухвата текстове који говоре о три и по вијека идентитета Црногораца у Пероју. Овом питању Машо Миљић је посветио дужну пажњу, уз своја два одлична текста са којима књига почиње и завршава, предговору и поговору. Изузетно вриједан дио је 11. чији је наслов »Перој у архивској грађи и историјским изворима«. Дванаести корпус у структури књиге носи наслов »Перојска прича« а чине га неколико текстова које су написали сами Перојци или су настали у неким пригодним и свечаним приликама. Ту доминирају текстови Николе Шкоко: »Перој 1657-2007« и »Генеалогичка перојских аутохтоних православних породица« Овај други је од посебног значаја и користи. Посљедње, 14. поглавље представља научну афирмацију Пероја кроз одржавање скупова и симпозијума и друге видове колективне или појединачне

промоције Пероја и Перојаца. Приређивач је, с правом истакао допринос проф. др Милорада Никчевића научној афирмацију Пероја. На крају књиге је, као прилог, дата Никчевићева »Библиографија о Пероју«. Она је досезала до 1997. године а надопуну библиографије за посљедњих 10 година урадио је приређивач Маријан Машо Миљић. Такође, његове ауторске текстове на почетку и на крају књиге већ сам похвалио.

Ова, иначе богата и садржајна књига додатно је обogaћена бројним и веома вриједним илустрацијама и фотографијама. Неке од њих имају изузетну естетску а друге документарну вриједност и чине да читаоцу бављење овом публикацијом буде пријатно.

Све у свему, сматрам да је појављивање књиге *Црногорци у Пероју 1657-2007* значајан културни и научни догађај и за Перој и за Црну Гору. Али, посебне наде и очекивања учесника у овом вриједном пројекту су биле, прије свега, усмјерене ка томе да ли ће ова књига бити прихваћена и радо примљена од самих перојских Црногораца, да ли ће је они доживјети као своју и радо читати?! Задовољство је зато потпуно јер су они исказали такав однос према овој књизи као према својој *малој енциклопедији*, што она уистину и јесте.

Доц. др Саша Кнежеввић